

ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ.

ਭੰਡਾਰੀ ਸੀ.ਜੇ. ਅਤੇ ਖੋਸਲਾ ਜੇ. ਦੇ ਅੱਗੇ,

ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ।-ਪਟੀਸ਼ਨਰਜ਼

ਬਨਾਮ

ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੋਬਾ, ਪੰਜਾਬ, ਆਦਿ.,-ਜਵਾਬਦਾਰਾ

1952 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 331.

ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ 20 ਜੁਲਾਈ 1954

ਨਿਕਾਸੀ ਸੰਪਤੀ ਐਕਟ (1950 ਦਾ XXXI) ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ- ਸੈਕਸ਼ਨ 26- ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਵੱਲੋਂ ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਅਤੇ ਵਧੀਕ ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਨੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਲਾਟੀ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਮਾਨ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ - ਜੋ ਹੁਕਮ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ- ਇਵੈਕਿਊਡ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ (ਕੇਂਦਰੀ) ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, 1950- ਨਿਯਮ 14 (6)- ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਧਿਸੂਚਨਾ, ਮਿਤੀ 22 ਜੁਲਾਈ, 1952-13 ਫਰਵਰੀ, 1953 ਨੂੰ ਨਿਯਮ 14 (6) ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ-ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ 14 ਮਈ 1953 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼- ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ- ਨਿਯਮ 31(5)- ਆਮ-ਅਰਥ ਦਾ- ਨਿਗਰਾਨ ਦੇ ਵਿਵੇਕ- ਕੀ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਬੀ.ਐਸ. ਐਡਮਿਨੀਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇਵੈਕੁਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ, 1950 ਦੀ ਧਾਰਾ 26 ਅਧੀਨ ਦੇ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ, ਇੱਕ 19 ਮਈ, 1951 ਨੂੰ ਵਧੀਕ ਨਿਗਰਾਨ ਨੂੰ, ਅਤੇ ਹੋਰ

522

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[VOL. VIII

17 ਅਕਤੂਬਰ, 1951 ਨਿਗਰਾਨ ਨੂੰ । ਨਿਗਰਾਨ ਨੇ ਬੀ.ਐਸ. ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 23 ਜਨਵਰੀ, 1952 ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈ। ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਨੂੰ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਨੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 16 ਅਕਤੂਬਰ 1952 ਨੂੰ 23 ਜਨਵਰੀ 1952 ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਵਧੀਕ ਨਿਗਰਾਨ ਨੇ 21 ਅਗਸਤ, 1952 ਨੂੰ ਬੀ.ਐਸ. ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਸੀ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਨੇ 23 ਜਨਵਰੀ, 1952 ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੱਖਪਾਤੀ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਧਾਰਾ 26 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੁਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਵਾਜਬ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਿਉਂਕਿ ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਨੇ 23 ਜਨਵਰੀ, 1952 ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਨੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਆਪਣਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। 21 ਅਗਸਤ, 1952, 23 ਜਨਵਰੀ,

1952 ਅਤੇ 16 ਅਕਤੂਬਰ, 1952 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਨਿਗਰਾਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਵਧੀਕ ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਕਾਸੀ ਸੰਪਤੀ ਨਿਯਮਾਂ, 1950 ਦੇ ਨਿਯਮ 14 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (6) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, 16 ਅਕਤੂਬਰ 1952 ਨੂੰ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ 14 ਮਈ, 1953 ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਚਾਰ ਨੋ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਉਪ-ਨਿਯਮ (6) ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਨੀਤੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਨਿਯਮ 14 ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨੂੰ ਬਕਾਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਨਿਕਾਸੀ ਸੰਪਤੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਨਿਯਮ 31 (5) ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਜਦੋਂ ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਲਈ ਮੰਗੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ", ਵਰਤੋਂ ਸਮੀਕਰਨ ਦਾ 'ਆਮ ਤੌਰ' ਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ

ਵੇਲ. VIII]

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

523

ਇਸ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦੇ ਬਾਦ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਵੇਕ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਰੈਲੇ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਕੰ., ਲਿਮਿਟਿਡ ਬਨਾਮ ਗਵਰਨਰ-ਜਨਰਲ ਇਨ ਕੇਂਸਲ (1), ਇਬਰਾਹਿਮ ਅਬੂਬਾਕਰ ਬਨਾਮ ਇਵੈਕੁਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਦੇ ਨਿਗਰਾਨ ਜਨਰਲ (2), ਰੈਜੀ ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (3), ਅਤੇ ਦੁਨੀ ਚੰਦ ਹਕੀਮ ਬਨਾਮ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਕਰਨਾਲ (4), 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ। ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਿ-

(1) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ (1), ਮਿਤੀ 16 ਅਕਤੂਬਰ, 1952 ਦੇ ਉਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਟੀਓਰੀ ਦੀ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਐਸ. ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਆਂਡਲੇ ਤੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ; ਦੇ ਨਾਮ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

(ii) ਇੱਕ ਮਨਾਹੀ ਦੀ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਆਂਡਲੇ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਉਣ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਨਾਸਬ ਹੋਵੇ।

(iii) ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੱਕ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਰੋਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਐਚ.ਐਸ. ਗੁਜਰਾਲ, ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਲਈ।

S. M. ਸੀਕਰੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, A. M. ਸੂਰੀ ਅਤੇ B. S. ਚਾਵਲਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

## ਹੁਕਮ

ਭੰਡਾਰੀ, ਸੀ. ਜੇ. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਬਿੰਦੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਵੈਕਿਊਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨਿਗਰਾਨ ਨੂੰ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸੀ।

ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸ. ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਚਾਰ ਪੁੱਤਰ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ, ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇੱਕ ਉਜਾੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ। ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੋਵੇਂ ਲੁਧਿਆਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਆਂਡਲੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਆਰਜ਼ੀ ਅਲਾਟੀ ਸਨ। ਅਰਧ-ਸਥਾਈ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਸਮੇਂ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਛੋਟਾ ਅਲਾਟੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਅਲਾਟੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬਸਾਨੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਧੀਕ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਐਂਡਲੇ ਤੋਂ ਬਸਾਨੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਵਧੀਕ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਇਸ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ 24 ਜਨਵਰੀ 1950 ਨੂੰ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਸਮੇਤ ਪਿੰਡ ਆਂਡਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਲਾਟ ਅਲਾਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਪਰ ਪਿੰਡ ਆਂਡਲੇ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਜਾੜ ਕੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਈ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਧੀਕ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ 26 ਜੁਲਾਈ, 1950 ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਡਿਪਟੀ ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਦੇ ਦਖਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।

ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੇ 10 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1950 ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਐਡਮਿਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਇਵੈਕਿਊ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ, 1950 ਦੀ ਧਾਰਾ 26 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ।

VOL. VIII]

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

525

ਇੱਕ 19 ਮਈ, 1951 ਨੂੰ ਵਧੀਕ ਨਿਗਰਾਨ ਨੂੰ ਅਤੇ ਦੂਜਾ 17 ਅਕਤੂਬਰ, 1951 ਨੂੰ ਨਿਗਰਾਨ ਨੂੰ। ਨਿਗਰਾਨ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ 23 ਜਨਵਰੀ 1952 ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਈ। ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਨੇ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਾਰਟ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ (ਜਿਸ ਦੀ ਥੋੜਾ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ) ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ 24 ਜੁਲਾਈ, 1952 ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ 23 ਜਨਵਰੀ, 1952 ਦੇ ਕਸਟੋਰਡੀਅਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਧਾਰਾ 26 ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਉਪਬੰਧ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਵਾਜਬ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਿਗਰਾਨ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਿਗਰਾਨ ਨੇ 16 ਅਕਤੂਬਰ, 1952 ਨੂੰ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ 23 ਜਨਵਰੀ, 1952 ਦੇ

ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਾਜ਼ਾ ਅਰਜ਼ੀ।

ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਮੁੱਖ ਬਿੰਦੂ, ਜੋ ਕਿ ਕਈ ਸਹਾਇਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 16 ਅਕਤੂਬਰ, 1952 ਨੂੰ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ, ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 26 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਦੂਜਾ, ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਨਿਯਮ 14 (6) ਇਵੈਕੁਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ (ਕੇਂਦਰੀ) ਨਿਯਮ, 1950, ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

526

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[VOL. VIII

ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਇਹ ਕਿ ਇਹ 14 ਮਈ, 1953 ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪਹਿਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 1950 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 26 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1), ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਵਧੀਕ ਨਿਗਰਾਨ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਡਿਪੂਟੀ ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਨੂੰ ਸਮਕਾਲੀ ਸੇਧ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ (1) ਕਿ ਨਿਗਰਾਨ, ਵਧੀਕ ਨਿਗਰਾਨ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਡਿਪੂਟੀ ਨਿਗਰਾਨ ਇਸ ਉਪਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰਵ-ਨਿਆਇਕ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਅਤੇ (2) ਕਿ ਜੇਕਰ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਉਪ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰਾਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਵਧੀਕ ਨਿਗਰਾਨ ਨੇ 21 ਅਗਸਤ, 1952 ਨੂੰ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਧਾਰਾ 26 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸਮਝੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਕੋਲ 16 ਅਕਤੂਬਰ, 1952 ਨੂੰ ਇਹੀ ਉਪ ਧਾਰਾ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਵਿਚ ਕੁਝ ਜ਼ੋਰ-ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜਿਸ 'ਤੇ ਨਿਗਰਾਨ ਨੇ ਰਿਜ਼ਰਵ ਜਵਾਬਕਰਤਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਹ 16 ਅਕਤੂਬਰ, 1952 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ 23 ਜਨਵਰੀ, 1952 ਨੂੰ। ਇਸ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇਕਤਰਫਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਦਰਅਸਲ, ਇਸ ਇਕਤਰਫਾ ਆਰਡਰ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ 24 ਜੁਲਾਈ 1952 ਨੂੰ ਕਸਟੋਡੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਅਣਦੇਖੀ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਲਈ ਆਖਣਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ

ਵੋਲ. VIII]

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

527

ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਧਾਰਾ 26 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ 23 ਜਨਵਰੀ 1952 ਨੂੰ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਜਿਸ ਨੇ 21 ਅਗਸਤ, 1952 ਨੂੰ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ। s 23 ਜਨਵਰੀ, 1952, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 26 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਵਧੀਕ ਨਿਗਰਾਨ ਦੁਆਰਾ 21 ਅਗਸਤ,

1952 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰਾਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ 23 ਜਨਵਰੀ, 1952 ਨੂੰ ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਦਾ ਹੁਕਮ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 26 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਧਾਰਾ 26 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਆਰਡਰ ਹੋਣ ਲਈ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਮੈਨੂੰ ਬਲ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। Raleigh Investment Co. Ltd. ਬਨਾਮ ਗਵਰਨਰ-ਜਨਰਲ ਇਨ ਕਾਉਂਸਿਲ (1) ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਿਵੀ ਕਾਉਂਸਿਲ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ, ਜੋ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1922 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 67 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਵਾਲੇ "ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਲਾਂਕਣ" ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ: -

"ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਈ ਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਰਥ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਸ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, 'ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੁਲਾਂਕਣ' ਵਾਕੰਸ਼ ਦਾ ਸਹੀ ਅਰਥ ਹੈ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਮੂਲ ਲੱਭਣ ਵਾਲਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਐਕਟ ਦੇ ਇੱਕ ਅਤਿ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਜੋ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੁਲਾਂਕਣ 'ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ' ਐਕਟ ਅਧੀਨ। ਵਾਕੰਸ਼

528

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[VOL. VIII

ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ: ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬਿੰਦੂ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਉਸ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ, ਪਰੀਖਿਆ ਹੈ।"

- ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ 23 ਜਨਵਰੀ, 1952 ਨੂੰ ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਇਕਤਰਫਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਧਾਰਾ 26 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਜੋ. ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਭਾਵੇਂ ਉਸਨੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਵਾਜਬ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਮੈਂ ਇਹ ਮੰਨਾਂਗਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਗਰਾਨ ਨੇ 23 ਜਨਵਰੀ, 1952 ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਧੀਕ ਨਿਗਰਾਨ ਨੇ 21 ਅਗਸਤ, 1952 ਤੱਕ ਆਪਣਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਦੇ ਹੁਕਮ 23 ਜਨਵਰੀ, 1952 ਨੂੰ ਪਾਸ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ 16 ਅਕਤੂਬਰ 1952 ਨੂੰ ਵਧੀਕ ਨਿਗਰਾਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਉੱਤੇ ਪਹਿਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਦੂਸਰਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਤਿੰਨ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 16 ਅਕਤੂਬਰ 1952 ਨੂੰ ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ (ਏ) ਕਿਉਂਕਿ ਅਲਾਟਮੈਂਟਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਮਿਤੀ 22 ਜੁਲਾਈ, 1952, ਰਾਹੀਂ ਖੋਹ ਲਈ ਸੀ। ਅਤੇ (ਅ) ਕਿਉਂਕਿ 14 ਮਈ, 1953 ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ 22 ਜੁਲਾਈ, 1952 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ 6 ਮਈ, 1953 ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੁਅੱਤਲ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਸ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੈਕਸ਼ਨ 56 (2) (1) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ "ਇਵੈਕਿਊ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ (ਕੇਂਦਰੀ) ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ 1950" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਉਕਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 14 ਉਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲੀਜ਼ ਅਤੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 22 ਜੁਲਾਈ, 1952 ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਉਪ-ਨਿਯਮ ਜੋੜ ਕੇ ਇਸ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ। ਸ਼ਰਤਾਂ:-

" (6) ਇਸ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟਸ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਕਾਸੀ ਸੰਪੱਤੀ ਦਾ ਨਿਗਰਾਨ ਅਰਥ ਸਥਾਈ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੇਂਡੂ ਨਿਕਾਸੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਵ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ: "ਫਿਰ ਤਿੰਨ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ ਜੋ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ।

13 ਫਰਵਰੀ, 1953 ਨੂੰ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (6) ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਪ੍ਰਵਾਧਾਨ ਜੋੜਿਆ, ਅਰਥਾਤ:-

"ਅੱਗੇ ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਇਸ ਉਪ-ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ 22 ਜੁਲਾਈ, 1952 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੇਠਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 26 ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੋਧ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।"

14 ਮਈ, 1953 ਨੂੰ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 22 ਜੁਲਾਈ, 1952 ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਚਾਰ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਉਦੋਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ ਜੇ ਉਹ ਇਸ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਹੋਣ। ਅਯੋਗ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਅਤੇ

530

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[VOL. VIII

ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ:-

(i) 22 ਜੁਲਾਈ, 1952 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਪਰ 16 ਮਈ, 1953 ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਆਦੇਸ਼, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਮੁਲਤਵੀ ਰੱਖੇ ਜਾਣਗੇ: -

(a) ਅਯੋਗ ਅਲਾਟਮੈਂਟ;

(ਬੀ) ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਲਾਟਮੈਂਟ;

(c) ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ (ਭੂਮੀ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1948 ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਗਈ।

(ii) 22 ਜੁਲਾਈ, 1952 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ 6 ਮਈ, 1953 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੋਈ ਹੋਰ ਆਦੇਸ਼, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ।"

ਇਸ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 3 ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨਾਲ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਆਪਣੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿਚ ਕਿ 16 ਅਕਤੂਬਰ, 1952 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰਾਲ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤਿੰਨ ਬੇਨਤੀਆਂ ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਇਵੈਕੂਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਐਡਮਿਨੀਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਇਵੈਕੂਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 12 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਸੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਲੀਜ਼ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਸੈਕਸ਼ਨ 12 ਦੁਆਰਾ ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਰੋਕੇ

VOL. VIII]

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

531

ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੀਜ਼ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਕਾਸੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਤਰਾਜ਼ 1950 ਦੇ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 653 ਤੋਂ 656 ਵਿੱਚ, ਵੈਸਟਨ, ਸੀ.ਜੇ., ਅਤੇ ਫਲਸ਼ੈ, ਜੇ. ਦੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜਾ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ 16 ਅਕਤੂਬਰ, 1952 ਨੂੰ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ 22 ਜੁਲਾਈ, 1952 ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਖੋਹ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਰੱਖਦਿਆਂ - ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰਾਲ ਨੇ ਨਿਯਮ 14 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (6) ਦੇ ਪ੍ਰੋ ਵੀਸ਼ੇ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ 13 ਫਰਵਰੀ, 1953 ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ: -

"ਅੱਗੇ ਬਸਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਉਪ-ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ 22 ਜੁਲਾਈ, 1952 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੇਠਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 26 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੋਧ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।"

ਤੀਸਰਾ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ, ਦੀ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ 17 ਅਕਤੂਬਰ, 1951 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ 10 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1951 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਨਿਕਾਸੀ ਸੰਪਤੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਨਿਯਮ 31 (5) ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਜਦੋਂ ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ" ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਮੀਕਰਨ 'ਆਮ ਤੌਰ' ਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਨੇ ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ। ਉਸ ਕੋਲ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦਾ ਪੱਖ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ

532

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[VOL. ਵੀ.ਆਈ.ਐਲ

ਇਬਰਾਹਿਮ ਅਬੂਬਾਕਰ ਬਨਾਮ ਨਿਕਾਸੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਨਿਗਰਾਨ ਜਨਰਲ (1) ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਚਡਸ਼ਿਪ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:-



"ਕੀ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਕੀ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਕੋਲ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਲਈ ਲੋਕਸ ਸਟੈਂਡ ਹੈ, ਕੀ ਪਦਾਰਥ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਇੱਕ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਇਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਹਨ। ਅਪੀਲ-ਦੇਰੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਲਈ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।"

ਰੈਜੀ ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (2) ਵਿੱਚ ਲਾਰਡ ਈਸ਼ਰ ਐੱਮ.ਆਰ. ਦੇ ਕੁਝ ਨਿਰੀਖਣਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਗਲਤ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਵਿਰੁੱਧ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਮੈਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਨਿਯਮ 14 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (6) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ 16 ਅਕਤੂਬਰ, 1952 ਨੂੰ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਨਿਗਰਾਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ 'ਤੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ 14 ਮਈ, 1953 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੰਚਾਰ, ਵਿਧਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਨਿਹਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਬਰਾਬਰ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਚਾਰ ਦੁਨੀਚੰਦ ਹਕੀਮ ਬਨਾਮ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਕਰਨਾਲ (3) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਪੈਰਾ 9 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ: -

"ਇਹ ਪੱਤਰ ਵਿਚਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਿਯਮ 14 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (6) ਵਿੱਚ ਸੇਧ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨੀਤੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬਕਾਇਆ ਹੈ।

VOL. VIII]

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

533

ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਸਲਾਹ, ਪਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਸੇਧ ਨੂੰ ਲੰਬਿਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਅੰਤਰਿਮ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਨੀਤੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਰੋਕ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਟਾਉਂਦੀ ਹੈ।

। ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ 16 ਅਕਤੂਬਰ, 1952 ਦੇ ਕਸਟਡੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲਾਗਤਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਖਰਚਿਆਂ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਰਹਿਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਖੇਸਲਾ, ਜੇ. ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਸੰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਟਰਾਂਸਲੇਟਰ

**ਡਿਸਕਲੇਮਰ:-** ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।